

Upplivelsesförvaltningen
Christopher Hoerschelmann
0171-626290
christopher.hoerschelmann@enkoping.se

Upplivelsenämnden

Drift av verksamhetsdelar i Pepparrotsbadet

Förslag till beslut

Upplivelsenämnden beslutar att driften av samtliga delar av Pepparrotsbadet ska ske i kommunal regi.

Beskrivning av ärendet

Enköpings kommun uppför ett nytt familjebad för totalt 380 miljoner kronor som ska stå klart för invigning vid årsskiftet 2020/2021. Det nya familjebadet innehåller några delar som kommunen idag inte driver i nuvarande simhall, vilket är cafeteria/restaurang, relaxavdelning samt gymlokal.

Upplivelsesförvaltningens förberedande arbete för öppnandet av familjebadet pågår i olika processer. En av dessa processer gäller frågan hur driften av cafeteria/restaurang, relaxavdelning och gymlokal ska ske.

Upplivelsesförvaltningens bedömning

Förvaltningen har genom en omvärldsbevakning (bilaga 1) kunnat konstatera att allt fler kommuner väljer att själva driva hela badanläggningen, antingen genom en kommunal förvaltning eller genom ett kommunalt bolag. En del kommuner driver också antingen gym eller relaxavdelning i egen regi. Flera av de aktuella kommunerna har också tagit tillbaka driften från en privat aktör. Anledningen till detta är att det ansetts och även visat sig vara ekonomiskt fördelaktigt för kommunen att själva driva berörda delar.

Förvaltningen har också haft en dialog kring den rekrytering som ska ske till familjebadet och hur anläggningen ska bli en så attraktiv arbetsplats som möjligt. En viktig del som framkommit i dialogen med medarbetarna är möjligheten att få arbeta i samtliga delar av badet, vilket gör arbetsplatsen mer attraktiv. Detta skulle också skapa en stabilitet i personalgruppen samt en ökad flexibilitet i schemalaggnings av personalen. Detta bekräftar också i dialog med andra kommuner som idag hanterar badanläggningar i egen regi.

En annan aspekt som förvaltningen anser vara viktig är att en sammanhållen drift av familjebadet ger bättre förutsättningar att hantera eventuella förändringar i utbud

och ekonomiska förutsättningar samt att hålla en enhetlig kvalitet. Det ger också bättre förutsättningar att anpassa anläggningen utifrån behov som kan framkomma från olika intressegrupper.

Förvaltningen bedömer därför att det mest fördelaktiga, sett ur ett ekonomiskt perspektiv samt utifrån att skapa en attraktiv arbetsplats för personalen, att hela driften av familjebadet sker i kommunal regi.

Jonas Nyström
Förvaltningschef
Enköpings kommun

Christopher Hoerschelmann
Verksamhetschef Idrott & Fritid
Enköpings kommun

Bilaga 1

I denna bilaga beskrivs exempel på hur olika kommuner hanterat frågan kring drift av olika delar i simanläggningar. Informationen har hämtats in via omvärldsbevakning eller via kontakt med aktuell kommun.

Av vikt är också den vägledande dom som finns på området. Marknadsdomstolen har i dom (MD 2015:12) konstaterat att det i anslutning till en kompetensenlig simhallsverksamhet är förenligt med den så kallade anknytningskompetensen att tillhandahålla vissa typer av friskvårdstjänster. En kommun får således anses ha befogenhet att i begränsad omfattning bedriva inte bara gymverksamhet, utan också spaverksamhet.

1. Karlstads kommun skrev 2013 ett tjänsteyttrande i berörd fråga där slutsatsen är att samtliga delar av badet faller under den så kallade anknytningskompetensen. Kommunen valde sedan att driva allt utom gym i egen regi (alltså även relax).
<https://karlstad.se/globalassets/filer/kommun-och-politik/kallelser-protokoll/2013/kultur--och-fritidsnamnden/2013-10-23/09-forslag-till-drift-av-cafe-och-hamandel-i-sundstabadet/09-tjansteyttrande-kultur--och-fritidsforvaltningen.pdf>
2. Skövde kommun driver i Arena Skövde relaxavdelning i egen regi där man också har olika behandlingar. Dessa utförs dock av en privat aktör. Kommunen har valt att lägga ut gymdelen på privat aktör.
3. Sundsvalls kommun driver gym i egen regi i fyra olika simhallar runt om i kommunen.
4. Kumla kommun driver själva gym och relax i sin anläggning som är väldigt lik vårt nya familjebad.
5. Mjölby kommun byggde sitt bad -05 och hade i egen drift till -08 då ett byte av politisk majoritet gjorde att driften hamnade hos en privat aktör. Nytt byte av politik -12 gjorde att kommunen tog tillbaka hela anläggningen. Enligt uppgift från Mjölby kommun gjorde de direkt en effekthemtagning på 1 miljon kronor på att driva i egen regi. De har sedan förbättrat resultatet med ett par hundra tusen per år och ökat besökarna. Utöver ekonomin berättade de även att personalen är mer nöjda nu, dels för att de får göra mer saker vilket gör det attraktivare men också för att kommunen har ett större fokus på en hållbar arbetsmiljö och inte bara på att skapa så stora vinster som möjligt. De upplevde också stora problem när de inte drev det och när de ville ha förbättringar för exempelvis funktionsrättsföreningar så svarade den privata aktören alltid att kommunen skulle stå för detta.
6. Vetlanda kommun tog tillbaka driften av simhallarna från Medley och räknade med att spara 1 miljon kronor per år på det. <https://upphandling24.se/eget-bad-billigare-an-upphandlat/>
7. Hallsbergs kommun köpte för några år sedan ut Actic för 1,5 miljoner för att driva gym själva och räknar med att spara några hundratusen per år i driften på detta.
8. Eskilstuna kommun driver gym och relax i egen regi.

Eget bad billigare än upphandlat

Vetlanda kommun tar tillbaka driften av kommunens simhallar från Medley. Det bedöms bli runt en miljon kronor billigare att driva dem i egen regi än att upphandla tjänsten.

Vid halvårsskiftet nästa år tar Vetlanda kommun tillbaka driften av Vetlanda badhus och Myresjö simhall. Verksamheten har sedan 2003 drivits av Medley. Det kostar kommunen totalt närmare 6,9 miljoner kronor att ha verksamheten på entreprenad. Stewe Jonsson, kultur- och fritidschef i Vetlanda kommun, poängterar att man är nöjda med Medleys sätt att driva verksamheten:

– Det är alltså inte något missnöje med entreprenören som låg bakom beslutet att återta verksamheten.

Anledningen är kostnaden. Kultur- och fritidsnämnden bedömer att kommunen kan spara en miljon om året på att driva verksamheten i egen regi.

– Politikerna i kultur- och fritidsnämnden såg att det fanns mycket pengar att spara på att driva verksamheten i egen regi, förklarar Stewe Jonsson.

När kommunen beslutade att lägga ut bad- och simverksamheten på entreprenad fanns en uttalad politisk vilja att testa denna driftsform. En bidragande orsak till beslutet var också att det var tveksamt om en kommun fick driva gymverksamhet.

– I dag finns prejudicerande fall som säger att det är [okej för en kommun att driva gym](#).

KARLSTADS KOMMUN**KULTUR- OCH FRITIDSFÖRVALTNINGEN****Staben****Tjänsteyttrande** 2013-10-01

Mats Ahrén,

mats.ahren@karlstad.se

Förslag till drift av café och Hamandel i Sundstabadet

Dnr KFN-2013-482 Dpl 45

Ärende

Sundstabadet står helt klart efter flera års till- och ombyggnad. Investeringen på 250 miljoner är en av de större i Karlstads kommuns historia. Detta medför en betydande hyreshöjning och ökade drifts- och personalkostnader. Nämnden har delvis kompenserats för ökade kostnader men anläggningen har omfattande intäktskrav för att nå ett nollresultat.

Den nya anläggningen, med upplevelsebad, motions- och aktivitetsbassänger samt café och relaxavdelning, skall erbjuda goda möjligheter för medborgare och tillresta att leka, träna och njuta. Med det breda utbudet av olika aktiviteter erbjuder anläggningen en möjlighet för alla besökare att hitta något som passar just dem. Sundstabadet erbjuder olika för alla!

Sundstabadet har en caféserving i anslutning till receptionen samt en relaxavdelning med olika typer av pooler, duschar, ljusrum, tre typer av bastu varav en är sk hamam med tillhörande massagerum samt en serveringsdel med kök.

Driftsformen varierar mellan anläggningar och någon rättspraxis beträffande kommunal drift av café, relax, gym, massage i kommunala badanläggningar finns f n inte utan en omvärldsbild ger vid handen att det ser olika ut i Sverige, vissa anläggningar har externa entreprenörer medan andra har valt att driva allt i egen regi.

SKL har varit kommuner behjälpliga i att analysera konsekvensen av kommunal drift av café, relax, gym, massage m m och hänvisar till s k anknytningskompetens i lagstiftningen vilket innebär att en omfattande verksamhet som i ett badhus har rätten att knyta olika verksamheter till sig. Prissättning skall dock vara i nivå med den övriga marknaden och får inte subventioneras av kommunerna. Det innebär att i en badanläggning med friskvårdsinriktning så är tex massage en sådan anknytningskompetens. Även en servering med en hälsoprofil är att betrakta som

anknytningskompetens i helhetserbudandet. Dessutom har badhus en mångårig tradition av att erbjuda massage, vattenaktiviteter och liknande verksamhet. SKL menar även att omsättningen för café, relax mm i relation till verksamhetens totala omsättning spelar en avgörande roll.

I Sundstabadet beräknas omsättningen för café och relaxen utgöra ca 10% av totala omsättningen vilket utgör en begränsad del av den totala omsättningen.

Vi kan notera att man i Umeå väljer att avsluta entreprenaddrift med Medley AB för att helt övergå i kommunal drift. Allt utom gymmet drivs av fritidsnämnden i Umeå med motiveringen att – ”den kommunala driften är framför allt en garanti för stabilitet. Att upphandla en entreprenad för en verksamhet som inte funnit sina former är både svårt och osäkert ” säger ordföranden i fritidsnämnden i Umeå. Även anläggningarna i Borlänge, Leksand och den nyöppnade (2013) anläggningen i Kumla har valt samma väg som i Umeå, att driva all verksamhet helt i egen regi. Borlänge valde 2009 att avsluta sin entreprenaddrift med Medley AB såväl som med en extern restaurangör. Borlänge motiverar beslutet att man tagit över café och restaurangverksamheten med att de n under entreprenadtiden kvalitativt försämrats till att mer framstå som ett ”gatukök.” Genom att driva helheten i egen regi har de stärkt anläggningens friskvårdsprofil i alla delar och kunnat erbjuda produkter av en hög och jämn kvalitet. I Skellefteå, Kumla och Umeå driver kommunen gymverksamheten i egen regi utifrån principen om anknytningskompetens.

Förvaltningen föreslår att all verksamhet inom Sundstabadet, förutom gymmet vilket f n drivs av hyresgästen Actic, drivs helt i kommunal regi under några inledande år för att utvärderas och därefter ev. provas för entreprenaddrift i delar eller i sin helhet.

Utöver badmöjligheter för allmänheten i oorganiserad form bedrivs organiserad och schemalagd verksamhet i Sundstabadet. Denna har genomförts inom ramen för kommunens verksamhet eller i föreningslivets regi. Genom en omvärldsspaning framgår tydligt att normen är att badanläggningar genomför organiserade aktiviteter för att attrahera besökare och ge möjlighet till motion för kommunmedborgarna. Denna typ av aktiviteter har i gamla badhuset genomförts men i begränsad omfattning pga. svårigheter att få plats i bassängen. Avsikten är därför att med de nya förutsättningarna utöka de organiserade vattenbaserade aktiviteterna i bassängerna såväl som i relaxavdelningen. Exempel på aktiviteter som Sundstabadet kan erbjuda är motions- eller rörelseaktiviteter så som babysim, gravidsim, träning med våtväst, vattenyoga, vattengymnastik, vattendisco för barn m m.

Vi kommer genom den nya anläggningen även att kunna attrahera nya besökare genom attraktiva erbjudanden gentemot företag och privatpersoner i upplevelsepaketeringar. Dessa kan innefatta exempelvis boende- och konferenspaket med relaxavdelningsbesök eller vattenfemkamp mot kompisarna. Sundstabadet kan vid speciella tillfällen även erbjuda aktiviteter så som födelsedagskalas eller möjlighet att se storbildssändningar av VM/EM i fotboll från

aktivitetsbassängen. Aktivitetens karaktär avgör vilka kostnader som är förenat med genomförandet och prissätts av verksamhetschefen därefter.

Gränsdragningen mellan kommunens verksamheter och föreningslivets verksamheter:

Med ökade intäktskrav ökar också kraven på nya aktiviteter som genererar intäkter till Sundstabadet. Principen är att de aktiviteter som är intäktsbaserade skall bedrivas av kommunen och att föreningslivets aktiviteter för träning ska ske inom ramen för nolltaxan (som endast avser träning) och får rymmas inom den avsatta volymen (tider) som föreningarna tilldelas genom det årliga ansökningsförfarandet hos bokningscentralen. Föreningslivets volym förläggs till tidpunkter då anläggningen bedöms ha lägre beläggning av allmänheten. Föreningslivet skall endast bedriva aktiviteter som har en naturlig koppling till föreningens träningsverksamhet och önskar föreningarna att bedriva intäktsbaserad verksamhet får detta ske först efter godkännande av kommunen.

Syftet med nolltaxan är att ge föreningslivet förutsättningar att bedriva träning utan kostnad och inte för att skapa intäkter genom hyresfrihet.

Mats Ahrén
kultur- och fritidsdirektör

Stephan Hammar
verksamhetschef bad och sport